

Leto 2025

4 CENA 5,00 €

Mladika

**VELIKA NOČ
V SVETEM LETU**

**FOKUS:
Naše zgodbe upanja**

**Privatizacija
družbe KB**

**Sezona SSG
se izteka**

V TEJ ŠTEVILKI

4 ❖ 2025

UVODNIK	LITERATURA	KULTURA
<p>03 Jože Špeh Velika noč v svetem letu</p>	<p>31 Andraž Polič Žižole</p>	<p>62 Magda Jevnikar Fantazija onkraj vidnega</p>
<p>OSEBA IN DRUŽBA</p>	<p>33 Mojca Petaros Razglednica iz Azije</p>	<p>62</p>
<p>05 Roman Globokar Ali papež Frančišek spreminja moralni nauk?</p>	<p>IZ NAŠE ZALOŽBE</p>	<p>64 Mojca Petaros Ob koncu sezone SSG</p>
<p>FOKUS</p>	<p>37 Nadia Roncelli V pomladni čas z Mladiko</p>	<p>67 Mojca Polona Vaupotič »Slava prednikov je svetloba potomcem«</p>
<p>07 Naše zgodbe upanja: »Skrite drobtinice dobrega tudi takrat, ko se zdi, da je vse izgubljeno!« (papež Frančišek)</p>	<p>ANTENA</p>	<p>70 Franc Križnar Primorski glasbeniki skozi čas in prostor: Mirko Polič</p>
<p>07</p> 	<p>PRILOGA RAST</p>	<p>SLOVENCİ PO SVETU</p>
<p>GOSPODARSTVO</p>	<p>46 Mladinska priloga RAST</p>	<p>73 Mariana Poznič Argentinski utrinki</p>
<p>20 Andrej Černic Privatizacija družbe KB</p>	<p>ZGODOVINA</p>	<p>PROSTI ČAS</p>
<p>EKOLOGIJA</p>	<p>51 Majda Debeljak Kraševac, ki je postal Trentar (2)</p> 	<p>76 Mitja Petaros Kanadski velikonočni kovanci z ukrajinskimi motivi</p>
<p>24 H. J. Orožje ali zaščita planeta? Tertium non datur</p>	<p>PRIČEVANJA</p>	<p>76</p>
<p>26 Erika Jazbar Mirko Simčič - poslednji deseti brat pri Sv. Ani v Trstu</p>	<p>56 Ingrid Patricia Boben Frajle Roza in frajle Mici Schlebnig ter razvoj pošte v Vipavi</p>	

VELIKA NOČ V SVETEM LETU

Jože Špeh

Dragi bralci revije Mladika!

Jože Špeh sem, župnik na Proseku in Kontovelu, doletela pa me je čast, da vam spregovorim o svojem pogledu na največji krščanski praznik, veliko noč, pa tudi o svetem letu, seveda z vprašanjem, ali imata ta dva dogodka kakšno povezavo ali ne.

Dotaknil se bom najprej praznika Jezusovega vstajenja od mrtvih v povezavi s pomembnimi etapami mojega življenja. Kdo bo morda porekel – nenavadno, za mene osebno pa dokaz delovanja Vstalega, katerega »sklepi so nedoumljivi in neizsledna njegova pota« (Rim 11,33) in ki nas kliče marsikdaj tudi preko trpljenja, ki ga dopusti, ker je to za naše dobro, zato je v bistvu izraz njegovega povabila: »Če hoče kdo priti za menoj, naj se odpove sebi in vzame vsak dan svoj križ ter hodi za menoj.« (Lk 9,23)

Mislím, da se je že pri vsakem izmed nas pojavilo vprašanje o resničnosti Jezusovega vstajenja. Jaz sem pričel o tem razmišljati in iskati odgovor ob nesreči, ki me je za nekaj mesecev priklenila na bolniško posteljo, in ob mišljenju ortopedov, da izgledi za prihodnost niso rožnati. Lahko si predstavljate, kako sem se počutil. V Svetem pismu in branju knjig, ki govore eksplicitno, ali pa implicitno, o dejstvu trpljenja kot nečesa pozitivnega, o smrti, o Jezusovem vstajenju, sem pričel »odkrivati tudi sebe«: kdo sem, od kod sem in kam grem, kot pravi Blaise Pascal v svoji knjigi »Les pensées«. Z drugimi besedami: pričel sem osebno rasti.

Sprejetje trpljenja, mu reči da, odgovarja vsekakor psihologiji, ki uči to, kar je kot pregovor veljalo že pri Rimljanih: »Per aspera ad astra.« To je sholastična filozofija ponovila s sledečimi besedami: »Per crucem ad lucem!« Da je temu res tako, bom citiral psihologa dr. M. Scotta Pecka: »Življenje ima svoj smisel zaradi nenehnega soočanja s problemi (duševnimi ali telesnimi) in njihovega sprejemanja in reševanja (kar je bistvo osebne rasti). Problemi izzivajo naš pogum in našo modrost. Samo zaradi teh problemov lahko sploh duševno in duhovno zorimo.« Kdor prebira in meditira Novo zavezo vsak dan, lahko vidi, da je celotni Jezusov nauk zaobsežen v dejstvu, da je Jezus pot (= njegov nauk), resnica (= da ni nekaj neživljenjskega) in življenje (= resnično živimo in ne vegetiramo, ko smo na poti, ki vodi v realiziranost oz. integriranost).

»Problemi izzivajo naš pogum in našo modrost. Samo zaradi teh problemov lahko sploh duševno in duhovno zorimo.«

Prav z bolečino ob spopadanju in reševanju problemov se učimo in si pridobivamo izkušnje. Kot je rekel Benjamin Franklin: »Tiste stvari, ki so boleče, so poučne!« Ker pa se bojimo bolečine, se poskuša večina med nami – eni bolj, drugi manj – težavam izogniti. Ne zmenimo se zanje, pozabljamo jih in se pretvarjamo, da jih sploh ni. Kot mačka okrog vrele kaše plešemo okrog problemov, namesto da bi se z njimi spopadli. Trudimo se, da bi se jih otresli (potisnemo jih v našo podzavest ali pa celo v nezavedno), namesto da bi jih prenašali. To izogibanje problemom in čustveni bolečini, ki jo problemi povzročajo, je eden izmed bistvenih vzrokov za večino duševnih motenj (M. Scott Peck, »Ljubezen in duhovna rast«, str. 12). Carl G. Jung je to z jedrnatimi besedami izrazil takole: »Nevroza je vedno nadomestek za upravičeno trpljenje!«

(dalje) →

←(dalje)

Ko sem »prodiral« v svojo podzavest, pa tudi v nezavedno, kar je bilo boleče, sem odkril, koliko stvari sem potlačil in si nadel masko ter samemu sebi lagal. Nisem sprejel dejstva, da nisem absolutno bitje, kar je samo Bog, ampak relativno, to se pravi: poleg vrednot imam tudi kopico napak – grehov. Ker sem torej resno in odgovorno vzel dejstvo, ki ga je povedal Jezus sam, da je pot, sem po tej poti prišel tudi do vprašana o Jezusovem vstajenju. Izhodišče je bilo 1. pismo Korinčanom: »Izročil sem vam predvsem to, kar sem tudi prejel: Kristus je umrl za naše grehe, kakor je v knjigah Svetega pisma. Pokopan je bil. Tretji dan je vstal, kakor je v knjigah Svetega pisma. Prikazal se je Kefu, nato dvanajsterim. Potem se je prikazal več kot petsto bratom hkrati. Od teh je še sedaj večina živih, nekateri pa so zaspali. Nato se je prikazal Jakobu, potem vsem apostolom. Nazadnje za vsemi pa se je kot negodniku prikazal tudi meni.« (1 Kor 15,3-8)

Ta odlomek me je zelo zaposlil. Apostol Pavel ga je po vsej verjetnosti, na kar je namig na veliko noč v 5, 7-8 (»Postrgajte stari kvas, da boste novo testo, saj ste opresni. Kristus, naše velikonočno jagnje, je namreč darovan. Praznujmo, pa ne s starim kvasom hudobije in malopridnosti, ampak z opresniki čistosti in resnice.«), napisal spomladi leta 56, se pravi v času, ko je bila »še večina živih«! O tem sem veliko premišljeval. Če bi Pavel lagal, mar ne bi ti ljudje protestirali, se zgražali? Tudi nisem verjel, da bi ta množica ljudi imela halucinacije! Nasprotno, te Pavlove vrstice so bile za Korinčane pravi input, s katerim je v Cerkvi v Korintu želel odpraviti zlorabe, vzpostaviti mir in soglasje v skupnosti ter razrešiti številne težave, ki jih je postavljalo pred kristjane vsakdanje življenje v Korintu. Zahvaljujoč se Sv. Duhu, ki me je ob tem odlomku pripeljal do stoprocentne gotovosti o resničnosti Jezusovega vstajenja in me nagovoril, naj kot ribiči ob Genezareškem jezeru zapustim vse in grem za njim, sem postal to, kar sem sedaj, »servus servorum Dei«, ki pa moram kot sleherni kristjan, ki je realizirana oseba, vsak dan začeti znova, kajti zleteti je človeško, vstajati pa je božansko!

Dovolite mi, da povem še nekaj podatkov o mojem služenju božjemu ljudstvu v zamejstvu. Po prihodu v Trst, 31. julija 1990, za kar sem se odločil po obisku g. škofa L. Bellomija in g. L. Zupančiča, sem bil dodeljen za Slovence v Barkovljah, kjer sem z meni zelo dragim župnikom, don Eliom, prebil 12 let. Leta 1992 je na Kontovelu umrl g. Grmek in g. škof me je prosil, če bi prevzel poleg Barkovelj tudi Kontovel. Moj odgovor je bil, normalno, pozitiven. Bila so bogata in lepa leta, čeprav tudi utrujajoča, zlasti ob nedeljah, ko sem imel prvo sv. mašo ob 8. uri v Barkovljah, drugo ob 9.15 na Kontovelu in tretjo ob 11. uri ponovno v Barkovljah. Leta 2001 pa je Bog poklical k sebi proseškega župnika g. R. Bogatca in g. škof E. Ravnani me je prosil, če bi poleg Kontovela sprejel Prosek, pustil pa Barkovlje. Tako sem postal Kraševcevec, dokler me ni g. škof Giampaolo Crepaldi prestavil leta 2011 v Istro, v župnije Ricmanje, Boršt in Boljunec, kjer sem bil do leta 2014, ko me je prestavil spet na Kras: Kontovel in Prosek. Šest let sem potem ob nedeljah hodil maševati tudi k Sv. Vincenciju, kjer sem imel sv. mašo ob 8. uri, ob 9.15 na Kontovelu in ob 10.30 na Proseku.

Dovolite mi, da vam na koncu citiram meni dragega dunajskega profesorja – psihologa – V. E. Frankla: »Trpeti pomeni delovati in rasti. Pomeni pa tudi zoreti. Kajti človek, ki preraste samega sebe, dozoreva v sebi. Da, svojski učinek trpljenja ni nič drugega kakor zorenje. Zorenje pa temelji na tem, da človek dospe do notranje svobode – kljub zunanji odvisnosti!«

Tak človek je torej realiziran, ima rad samega sebe, ne narcisoidno, in zato ima rad tudi bližnjega, pri katerem ne vidi v njegovem očesu iveri, ampak bruno v svojem. Ergo, ljubi bližnjega kakor samega sebe, oziroma v jeziku psihologije: odnos do mene je enak odnosu do bližnjega!

Želim vam blagoslovljene velikonočne praznike in izkoristite to, kar nam nudi sveto leto s prestopom svetih vrat, to pa simbolično pomeni, po mojem prepričanju, soočiti se sam s sabo (izpraševanje vesti) in narediti »obračun«. Ob tem pa se zavedajmo Pavlovih besed: »Vse premorem v njem, ki mi daje moč.« (Flp 4,13)

